

PAŽYMA
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL MEDIENOS IR KITŲ ORGANINIŲ MEDŽIAGŲ IŠ ATSINAUJINANČIŲ
GAMTOS IŠTEKLIŲ PAGRINDU PAGAMINTŲ STATYBOS PRODUKTŲ NAUDOJIMO VISUOMENINĖS PASKIRTIES PASTATUOSE”
PROJEKTUI PATEIKTŲ INSTITUCIJŲ IŠVADŲ,
Į KURIAS NEATSIŽVELGTA ARBA ATSŽVELGTA IŠ DALIES

Išvadas pateikusi institucija, rašto data, Nr.	Pastaba, į kurią neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies	Kodėl neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies
<p>Ekonomikos ir inovacijų ministerija 2022-12-14 Nr. 3-5199</p>	<p>1. Nutarimo projekto 2 punkte jau nustatomi aplinkos apsaugos kriterijai visuomeninės paskirties pastatų statybos, rekonstravimo projektavimo paslaugų, statybos, rekonstravimo darbų pirkimams, o 1.1 papunktyje pavedama aplinkos ministrui pakeisti jo patvirtintus pirkimuose taikomus aplinkos apsaugos kriterijus, nustatant reikalavimus medienos ir kitoms organinėms statybos medžiagoms iš atsinaujinančių gamtos išteklių. Tuo būdu yra formuojama ydinga praktika, kai reikalavimai statybos ir rekonstravimo darbams, projektavimo paslaugoms ir susijusiems produktams yra nustatomi skirtingais teisės aktais. Ekonomikos ir inovacijų ministerija 2022 m. birželio 20 d. raštu Nr. 3-2456 „Dėl viešuosiuose pirkimuose taikomų rodiklių, reikalavimų ir (arba) kriterijų teisinio reglamentavimo peržiūros“ jau yra išsakiusi savo nuomonę, kad viešųjų pirkimų kriterijų nustatymas skirtingos galios teisės aktais, sukuria teisinį netikrumą dėl reikalavimų svarbos valstybei, apsunkina tokių kriterijų taikymą praktikoje, todėl siūlyta, peržiūrėti specialiuosius viešųjų pirkimų kriterijus reguliuojančius teisės aktus, juos konsoliduoti ir priimti sprendimus dėl vieningesnio reguliavimo. Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta bei įvertinę Nutarimo projekte siūlomų kriterijų reikšmingumą, manome, kad viešuosiuose pirkimuose statybos ir rekonstravimo darbams, projektavimo paslaugoms ir susijusiems produktams taikomi aplinkos apsaugos kriterijai turėtų būti nustatyti viename teisės akte – nutarime.</p>	<p>Neatsižvelgta. Nutarimo projektas siūlo papildyti esamą, bet nekuria naujo teisės akto, nustatančio reikalavimus viešiesiems pirkimams.</p>
	<p>2. Nutarimo projekto 2 punkte numatyta, kad perkančiosios organizacijos ir perkantieji subjektai, ir subjektai, kurie nėra perkančiosios organizacijos, tačiau įgyvendina arba planuoja įgyvendinti ypatingųjų ir neypatingųjų statinių kategorijai priskiriamų visuomeninės paskirties pastatų statybos, rekonstravimo projektavimo paslaugų, statybos, rekonstravimo darbų pirkimus, kurie finansuojami Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto (įskaitant Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšas) lėšomis, valstybės vardu pasiskolintomis arba valstybės garantuotų paskolų lėšomis, valstybės pinigų fondų lėšomis, savivaldybių biudžetų lėšomis, turi panaudoti ne mažiau kaip 50 procentų medienos ir kitų organinių statybos</p>	<p>Neatsižvelgta Atlikus statomiems visuomeninės paskirties pastatams išduotų statybą leidžiančių dokumentų per penkerius metus analizę, padaryta išvada, kad Nutarimo projektas turės įtakos 40–80 naujų pastatų per metus, todėl neturės lemiamos svarbos ekonominei rinkai (Lietuvoje 2022 metais išduoti 8246 leidimai statyti naują neypatingąjį statinį ir 447 – naują ypatingąjį), dėl kurios 2022-12-14 pastabą teikė Ekonomikos ir inovacijų ministerija (toliau – EIMIN). Pažymėtina, kad Nutarimo projekto tikslas yra mažinti poveikį klimato kaitai, atsinaujinančių gamtos</p>

	<p>medžiagų iš atsinaujinančių gamtos išteklių. Manytina, kad tokie reikalavimai gali turėti ženklią įtaką statybinių medžiagų rinkai ir kainai. Iš pateiktos medžiagos nėra aišku, ar buvo atliktas numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas, kokį poveikį konkurencijai ir finansams turės 50 procentų rodiklio nustatymas ir ar toks poveikis bus proporcingas siekiamiems tikslams. Manome, kad kartu su teikiamu Nutarimo projektu turėtų būti pateikti poveikio vertinimo rezultatai.</p>	<p>išteklių pagrindu pagaminti statybos produktai yra esminė anglies dvideginio kaupimo priemonė (įskaitant neatsinaujinančių gamtos išteklių tvarų naudojimą), pripažinta Europos komisijos ir privaloma visose Europos Sąjungos narėse, kitu atveju, nepasiekus reikiamų rodiklių, Lietuva prarastų dalį Europos Sąjungos fondų (RRF) skiriamų lėšų. Pritarus Nutarimo projektui, būtų prisidėta kuriant Europos žaliąją ekonomiką, kurią Pasaulio bankas apibūdina kaip ekonominę augimą, kuris efektyviai naudoja gamtos išteklius, mažina taršą ir nesukelia neigiamo poveikio aplinkai, yra atsparus, t. y. užkertantis kelią katastrofoms dėl aplinkosauginės vadybos. Tokios ekonomikos tikslas darni plėtra, išlaikanti balansą tarp ūkio subjekto ekonominės veiklos laisvės ir visuomenės intereso turėti sveiką ir švarią aplinką, t. y. atsinaujinančių gamtos išteklių pagrindu pagamintų statybos produktų panaudojimas visuomeninės paskirties pastatuose, skatina inovatyvią ekonominę veiklą, tausoja gamtos išteklius išsaugo švarią ir sveiką aplinką.</p> <p>2023-03-24 buvo organizuotas nuotolinis susitikimas su suinteresuotomis institucijomis. Per susitikimą buvo išsakyta, kad medienos statybos produktų gamybos pajėgumų pakanka, rinkos dalyviai pasiruošę ir laukia galimybių juos taikyti, statybų ekonominis naudingumas, nuosekliai taikant technologinius projektavimo ir montavimo reikalavimus, galėtų būti 10–15 proc. aukštesnis už įprastą.</p>
<p>Lietuvos savivaldybių asociacija 2023-06-20 Nr. (21)-SD-444</p>	<p>1. Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155, VI misijos (prioriteto) – Lietuvos žaliasis kursas vienas iš numatytų Aplinkos ministro strateginių darbų - 6.3. Perėjimo prie žiedinės ir neutralaus poveikio klimatui ekonomikos spartinimas.</p> <p>Lydraštyje taip pat teigiama, kad Nutarimo projekto tikslas – siekiant atverti galimybes ir skatinti klimatui ir aplinkai palankią statybos sektoriaus ir produktų transformaciją, naujų verslo modelių kūrimą ir realizavimą, ekoinovacijas, tvarių, ilgaamžių „žiedinių“ produktų gamybą ir paslaugų kūrimą, nustatyti, kad pirkimų vykdytojai <..> nuo 2024 m. lapkričio 1 d. turi panaudoti bent 50 procentų medienos ir kitų organinių medžiagų iš atsinaujinančių gamtos išteklių pagrindu pagamintų statybos produktų, taikant aplinkos ministro patvirtintus pirkimuose taikomus aplinkos apsaugos kriterijus ir metodiką.</p> <p>Atsižvelgiant į įvardintus tikslus, savivaldybių nuomone, siekis statybų</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies</p> <p>Nutarimas yra dalis visų priemonių, skirtų perėjimui prie žiedinės ekonomikos. Kartu rengiama 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos aplinkos apsaugos ir klimato kaitos valdymo plėtros programos pažangos priemonė, kurioje numatytas tiek antrinis statybos produktų panaudojimas, tiek statinių gyvavimo ciklo modelio sukūrimas. Pažymėtina, kad teikiamas nutarimas neapriboja naudoti statybos produktus, pagamintus iš antrinių medienos ar organinių medžiagų.</p> <p>Taip pat atsinaujinančių organinių medžiagų panaudojimo tikslas yra mažinti iškastinius išteklius, kurie niekada nebus atsinaujinę.</p>

	<p>sektoriuje turėtų būti kuo daugiau perdirbti susidarančias statybines atliekas, aktyviau naudoti antrines žaliavas, nes taip būtų skatinamas perėjimas prie žiedinės ekonomikos. Tuo tarpu Nutarimo projektu skatinamas gamtinių išteklių naudojimas, kurių atsinaujinimo procesas yra lėtas ir trunka dešimtmečius, o apie perėjimą prie žiedinės ir neutralaus poveikio klimatui ekonomikos, aktyviau naudojant antrines žaliavas ir mažinant statybinių atliekų susidarymą Nutarimo projekto nuostatose nėra kalbama.</p>	
	<p>2. Pažymėtina, kad Nutarimo projekto nuostatomis siūlomi pakeitimai nėra įvertinti kaštų-naudos analizės aspektu. Savivaldybės nuogaustauja dėl visuomeninės paskirties pastatų statybų kainos padidėjimo, nes medienos kainos gali būti aukštesnės nei tradicinių statybinių medžiagų, o tai gali padidinti viešųjų pastatų statybų išlaidas ir pabranginti projektus. Manytume, teikiant Nutarimo projektą, turėtų būti apskaičiuota ir nurodyta, kiek viešajam sektoriui pabrangs nauja statyba ir kaip tai atsilieps biudžetams bei mokesčių mokėtojams, įdiegus naują prievolę. Didžiausia Nutarimo projekto nuostatų įgyvendinimo finansinė našta teks savivaldybėms.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>2023-03-24 buvo organizuotas nuotolinis susitikimas su suinteresuotomis institucijomis. Per susitikimą buvo išsakyta, kad medienos statybos produktų gamybos pajėgumų pakanka, rinkos dalyviai pasiruošę ir laukia galimybių juos taikyti, statybų ekonominis naudingumas, nuosekliai taikant technologinius projektavimo ir montavimo reikalavimus, galėtų būti 10–15 proc. aukštesnis už įprastą.</p> <p>Atlikus statomiems visuomeninės paskirties pastatams išduotų statybą leidžiančių dokumentų per penkerius metus analizę, padaryta išvada, kad Nutarimo projektas turės įtakos 40–80 naujų pastatų per metus, todėl neturės lemiamos svarbos ekonominei rinkai. Dauguma visuomeniniams poreikiams skirtų statinių jau yra pastatyta, todėl šiuo nutarimu dar labiau bus skatinimas esamų išteklių, t.y. statinių, panaudojimas ir pritaikymas, prieš nusprendžiant naudoti resursus naujam objektui.</p> <p>Pažymėtina, kad Nutarimo projekto tikslas yra mažinti poveikį klimato kaitai, atsinaujinančių gamtos išteklių pagrindu pagaminti statybos produktai yra esminė anglies dvideginio kaupimo priemonė (įskaitant neatsinaujinančių gamtos išteklių tvarų naudojimą), pripažinta Europos komisijos ir privaloma visose Europos Sąjungos narėse, kitu atveju, nepasiekus reikiamų rodiklių, Lietuva prarastų dalį Europos Sąjungos fondų (RRF) skiriamų lėšų. Pritarus Nutarimo projektui, būtų prisidėta kuriant Europos žaliąją ekonomiką, kurią Pasaulio bankas apibūdina kaip ekonominį augimą, kuris efektyviai naudoja gamtos išteklius, mažina taršą ir nesukelia neigiamo poveikio aplinkai, yra atsparus, t. y. užkertantis kelią katastrofoms dėl aplinkosauginės vadybos. Tokios ekonomikos tikslas darni plėtra, išlaikanti balansą tarp ūkio subjekto ekonominės veiklos laisvės ir visuomenės intereso turėti sveiką ir švarią aplinką, t. y. atsinaujinančių gamtos išteklių pagrindu pagamintų statybos produktų panaudojimas visuomeninės paskirties pastatuose, skatina inovatyvią ekonominę</p>

		veiklą, tausoja gamtos išteklius išsaugo švarią ir sveiką aplinką.
	<p>3. Atkreiptinas dėmesys, kad visi pastatai jų eksploatavimo laikotarpiu reikalauja reguliarios priežiūros ir atnaujinimo. Manytina, kad norint užtikrinti pastatų, kurių statybai panaudota bent 50 procentų medienos ir kitų organinių medžiagų pagrindu pagamintų statybos produktų, ilgaamžiškumą ir medinių elementų tinkamą būklę, prireiks didesnių papildomų išlaidų.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Medinių elementų priežiūra, kuriai galėtų prireikti didesnių papildomų lėšų, turi būti veikama išorės klimato sąlygų, t.y. dažniausiai apdaila. Rengiant metodiką dėl 50 proc.</p> <p>Apskaičiavimo išorės apdailos kaip privalomo rodiklio neplanuojama traukti tiek dėl techninių (priežiūros) aspektų, tiek dėl architektūrinių. Pastatų visos konstrukcijos t.b. apsaugotos nuo išorės klimato sąlygų, todėl papildomos priežiūros konstrukcijos, pagamintos iš medienos ar organinių medžiagų, neturės, nes nebus veikiamos išorės klimato sąlygų. Pažymėtina, kad pamatų konstrukcijos taip pat neplanuojamos traukti į skaičiuoklę.</p> <p>Patvirtinus nutarimą, AM kartu su suinteresuotomis institucijomis, tarp kurių yra LSA, konsultuosis rengiant skaičiavimo metodiką.</p>
	<p>4. Savivaldybės kelia klausimą, kodėl klimato kaitos valdymo tikslų statybų sektoriuje siekiama, nustatant reikalavimą dėl medienos ir kitų organinių medžiagų panaudojimo procento, o ne vertinant statybinių medžiagų CO2 emisijos pėdsaką. Statybinių medžiagų rinkoje egzistuoja ir kitų medžiagų, kurių CO2 emisijos pėdsakas yra labai mažas</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Nutarimas yra dalis visų priemonių, skirtų perėjimui prie žiedinės ekonomikos. Kartu rengiama 2022–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos aplinkos apsaugos ir klimato kaitos valdymo plėtros programos pažangos priemonė, kurioje numatytas tiek antrinis statybos produktų panaudojimas, tiek statinių gyvavimo ciklo modelio sukūrimas. Pastarasis leis palyginti visų panaudotų medžiagų ir procesų paliktą CO2 emisijos pėdsaką.</p> <p>Nutarimas yra viena pirmųjų priemonių skatinanti mažinti statybos sektoriaus poveikį klimatui (ypač iškastinių resursų atžvilgiu) ir orientuotas į valstybinį sektorių kaip pavyzdį likusiems rinkos dalyviams.</p> <p>Verta pažymėti, kad medienos ir organinių atsinaujinančių medžiagų pagrindu pagaminti statybos produktai yra vieni geriausių savybes turinčių CO2 emisijos atžvilgiu, t.y. paliekantys mažiausią pėdsaką.</p>
	<p>5. Savivaldybės pažymi, kad Nutarimo projektu nustatomas reikalavimas privalomai naudoti atitinkamą kiekį medienos naujų visuomeninės paskirties pastatų statybai, susiaurina konstrukcinių sprendinių galimybes ir tuo pačiu apriboja architektūrinių sprendimų laisvę, gali nederėti atskirų teritorijų bendrųjų planų kontekstui ir sprendinių įgyvendinimui. Taip pat, minėtas reikalavimas gali būti sunkiai įgyvendinamas ar neįmanomas įgyvendinti, statant specifinės paskirties visuomeninius pastatus, pvz. medicinos paskirties, stadionus ir pan.</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies.</p> <p>Patvirtinus nutarimą, toliau bus rengiama metodika, kurioje, konsultuojantis su suinteresuotomis institucijomis, bus nustatomas skaičiavimo principas. 50 proc. panaudojimas gali būti vertinamas ir kaip kombinuotų konstrukcijų panaudojimas, kuris neapribos techninių galimybių statyti naujus statinius.</p> <p>Verta pažymėti, kad siekis mažinti statybos sektoriaus daromą įtaką aplinkai, negali būti traktuojamas kaip ribojimas, nes tai yra sąlyga tvariam gamtos išteklių naudojimui.</p>
	<p>6. Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, siūlytume Nutarimo projekto imperatyvią</p>	<p>Neatsižvelgta.</p>

	<p>nuostatą visuomeninės paskirties pastatų statybai naudoti ne mažiau kaip 50 procentų medienos ir kitų organinių statybos medžiagų keisti į rekomendaciją. Tokiu būdu, pačios savivaldybės, įvertinusios savo finansines galimybes, architektūrinių konkursų siūlymus ir kitas aplinkybes galėtų nuspręsti dėl šios rekomendacijos taikymo kiekvienu atveju</p>	<p>Lietuva kaip Europos Sąjungės narė turi įsipareigojimus sumažinti CO2 emisijos kiekį, kitu atveju praras dalį Europos Sanglaudos fondų lėšų (RRF lėšos).</p>
--	---	---